

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

DRUGO ODJELJENJE

PREDMET KEŠELJ I DRUGI PROTIV CRNE GORE

(Predstavka br. 33264/11)

PRESUDA

STRAZBUR

13. februar 2018. godine

Ova presuda je konačna ali može biti predmet redakcijske izmjene.

U predmetu Kešelj i drugi protiv Crne Gore,

Evropski sud za ljudska prava (Drugo odjeljenje), na zasjedanju Vijeća u sastavu:

Ledi Bianku, *predsjednik*,
Nebojša Vučinić,
Jon Fridrik Kjølbro, *sudije*,

i Hasan Bakirci, *zamjenik registrara Odjeljenja*

Nakon vijećanja na sjednici zatvorenoj za javnost, dana 23. januara 2018. godine, donosi sledeću presudu koja je usvojena tog dana:

POSTUPAK

1. Predmet je pokrenut predstavkom (br. 33264/11) protiv Crne Gore koja je podnijeta Sudu na osnovu člana 34 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu "Konvencija") od strane deset državljana Bosne i Hercegovine 24. maja 2011. godine. Ostali lični detalji podnosioca predstavke su dati u prilogu.

2. Podnosiocima predstavke je zastupao g-din I. Darmanović, advokat iz Podgorice. Vladu Crne Gore (u daljem tekstu "Vlada") je zastupala njihova zastupnica, g-đa V. Pavličić.

3. Dana 12. januara 2017. godine, žalbe zbog neizvršavanja pravosnažnog sudskog poravnanja zaključenog u korist podnosioca predstavke su komunicirane Vladi, a ostatak predstavke je proglašen neprihvatljivim na osnovu člana 54 stav 3 Poslovnika Suda.

ČINJENICE**1. OKOLNOSTI SLUČAJA****A. Postupci u vezi žalbi podnosioca predstavke**

4. Dana 28. februara 1996. godine, podnosioci predstavke i dužnik (JSP "Tara" Cetinje) su postigli poravnanje pred Opštinskim sudom u Cetinju, kojom prilikom je dužnik preuzeo obavezu da plati podnosiocima predstavke određeni iznos na ime materijalne i nematerijalne štete.

5. Poravnanje je postalo pravosnažno istog dana.

6. Dužnik je na kraju platio dio iznosa navedenog u poravnanju.

7. Dana 26. maja 1997. godine Privredni sud u Podgorici je otvorio stečajni postupak nad dužnikom.

8. Dana 19. avgusta 1997. godine, podnosioci predstavke su uložili žalbe na osnovu poravnanja.

9. Tokom stečajnog postupka Privredni sud u Podgorici je priznao zahtjeve podnosilaca predstavke.

10. Dana 23. decembra 2009. godine Privredni sud u Podgorici je zaključio stečajni postupak protiv dužnika, ali je nastavio postupak protiv imovine dužnika. Ovu odluku je potvrdio Apelacioni sud 9. aprila 2010. godine.

11. Postupak je još uvijek u toku.

12. Dana 14. oktobra 2010. godine, Ustavni sud je odbio ustavnu žalbu podnosilaca predstavke na proceduralnoj osnovi.

13. Sporno sudsko poravnanje je ostalo djelimično neizvršeno do danas.

B. Pravni status dužnika

14. Iz spisa predmeta proizilazi da je u vrijeme kada je sporazum postignut i postao pravosnažan (vidjeti gornje stavove 4 i 5) dužnik bila kompanija koju je uglavnom činio državni kapital. Vlada nikada nije osporila ovu činjenicu niti dostavila dokaze suprotno tome.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 6 STAV 1 KONVENCIJE I ČLANA 1 PROTOKOLA 1

15. Bez pozivanja na bilo koji član Konvencije ili Protokola uz nju, podnosioci predstavke su se žalili zbog propusta državnih organa da izvrše pravosnažno sudsko poravnanje zaključeno u njihovu korist.

16. Kao “majstor karakterizacije” za davanje pravne kvalifikacije činjenica bilo kog predmeta pred njim (vidjeti *Tarakhel protiv Švajcarske* [VV], br. 29217/12, stav 55, ECHR 2014 (izvodi)), Sud smatra da žalbe podnosilaca predstavke treba da se ispituju na osnovu člana 6 stav 1 Konvencije i člana 1 Protokol 1, čiji relevantni djelovi glase kako slijedi:

Član 6 stav 1

“Prilikom određivanja njegovih građanskih prava i obaveza ..., svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom obrazovanim na osnovu zakona.”

Član 1 Protokola 1

“Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korištenje imovine u skladu sa opštim interesima ili da bi obezbijedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni.”

A. Prihvatljivost

17. Vlada je tvrdila da žalbe podnosilaca predstavke treba da budu odbačene jer nije ispoštovan rok od šest mjeseci. Dalje je tvrdila da je vrijeme počelo da teče od datuma kada je odluka Privrednog suda o zaključenju stečajnog postupka protiv dužnika postala pravosnažna s obzirom da ustavna žalba nije bila djelotvoran pravni lijek u relevantnom vremenu.

18. Podnosioci predstavke su potvrdili svoje žalbe.

19. Sud je ponovio svoj zaključak u odluci u predmetu *Sokolov i drugi protiv Srbije* ((odl.), br. 30859/10 i 6 drugih, stav 34, 14. januar 2014. godine) da, u kontekstu neizvršavanja domaćih sudskih odluka protiv insolventnih društvenih/državnih kompanija, podnosioci predstavki treba da podnesu svoje predstavke najkasnije u roku od 6 mjeseci nakon što odluka o zaključenju stečajnog postupka postane pravosnažna. Konkretno, u gore pomenutoj odluci *Sokolov i drugi* (gore citirana, stav 33), utvrdio je da je zaključen stečajni postupak i da je kompanija dužnika likvidirana bez preostale imovine dužnika, zbog čega su podnosioci predstavke morali biti svjesni da izvršavanje presude u njihovu korist više nije moguće.

20. U konkretnom predmetu, postupak u vezi imovine dužnika je još uvijek u toku. Stoga, vremenski period od šest mjeseci nije mogo početi da teče (vidjeti *mutatis mutandis*, *Stanka Mirković i drugi protiv Crne Gore*, br. 33781/15 i 3 druga, stav 44, 7. mart 2017. godine, i tamo citirani izvori), pa primjedba Vlade u tom smislu mora biti odbijena.

21. S obzirom da žalbe podnosilaca predstavke nijesu očigledno neosnovane u smislu člana 35 stav 3 (a) Konvencije, niti neprihvatljive po bilo kom drugom osnovu, moraju biti proglašene prihvatljivim.

B. Osnovanost

22. Sud primjećuje da su podnosioci predstavke dobili samo dio iznosa navedenog u pravosnažnom sudskom poravnanju od 28. februara 1996. godine, dok je ostatak poravnanja ostao neizvršen.

23. Sud opaža da često utvrđuje povrede člana 6 Konvencije i/ili člana 1 Protokola 1 Konvencije u predmetima koji pokreću pitanja slična onima iz ovog predmeta, a naročito u predmetima koji se tiču kompanija u kojima je u toku restrukturiranje, privatizacija i/ili drugi oblici prelaza iz planirane u tržišnu ekonomiju (vidjeti *R. Kačapor i drugi protiv Srbije*, br. 2269/06 i 5 drugih, stavovi 115-116 i 120, 15. januar 2008. godine, *Crnišanin i drugi*

protiv Srbije, br. 35835/05 i 3 druge, stavovi 123-124 i 133-134, 13. januar 2009. godine i *Mijanović protiv Crne Gore*, br. 19580/06, stavovi 81-82 i 86-91, 17. septembar 2013. godine).

24. Nakon ispitivanja cjelokupnog materijala koji mu je bio dostavljen, Sud smatra da Vlada nije dostavila bilo koju činjenicu ili argument koji bi mogao ubijediti Sud da donese drugačiji zaključak u ovom predmetu. Shodno tome bilo je povrede člana 6 stav 1 Konvencije i člana 1 Protokola 1.

II. NAVODNA POVREDA KONVENCIJE U ODNOSU NA G-DINA DRAGA KANDIĆA

25. Dana 3. jula 2017. godine advokati podnosilaca predstavke su dostavili Sudu notarski dokument kojim je potvrđeno da je g-din Drago Kandić u odnosu na koga je ista žalba već odbačena zbog zloupotrebe prava na pojedinačnu predstavku, zapravo bio živ kada je predstavka podnijeta, i još uvijek je. Advokat podnosilaca predstavke je takođe pozvao Sud da ispita osnovanost žalbe g-dina Kandića.

26. Vlada nije iznijela svoj stav po ovom pitanju.

27. S obzirom da je dokaz podniet skupa sa izjašnjenjem podnosilaca predstavke, Sud smatra da nije odgovarajuće da razmatra ovo pitanje u kontekstu ove predstavke (vidjeti, *mutatis mutandis*, *Mugoša protiv Crne Gore*, br. 76522/12, stavovi 70-71, 21. jun 2016. godine i *Stanka Mirković i drugi protiv Crne Gore*, br. 33781/15 i 3 druge, stavovi 64-66, 7. mart 2017. godine).

III. PRIMJENA ČLANA 41 KONVENCIJE

28. Član 41 Konvencije predviđa:

“Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili Protokola uz nju, a unutrašnje pravo Visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo djelimičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj strani.”

A. Šteta, troškovi i izdaci

29. Podnosioci predstavke su zahtijevali da se državi odredi da plati iznose koji su im određeni pravosnažnim sudskim poravnanjem od 28. februara 1996. godine, skupa sa zakonskom kamatom.

30. Podnosioci predstavke su dalje tražili po 5.000,00 eura na ime nematerijalne štete koju su pretrpjeli kao posljedicu spornog neizvršavanja.

31. Konačno, tražili su 2.745,00 jugoslovenskih dinara i 1.450,00 eura, skupa, za troškove postupka nastale pred domaćim sudovima plus 4.100,00 eura za troškove postupka nastale pred Sudom.

32. Vlada je osporila ove navode.

33. Uzimajući u obzir povrede utvrđene u konkretnom predmetu i svoju nadležnost (vidjeti *Mijanović*, gore citiran, stavovi 93-95, *R. Kačapor i drugi*, gore citirana, stavovi 123-126 i *Crnišaniin i drugi*, gore citirana, stavovi 137-139), Sud utvrđuje da Vlada mora da plati podnosiocima predstavke iznose utvrđene u pravosnažnom sudskom poravnanju od 28. febrara 1996. godine, umanjene za bilo koji iznos koji je do sada mogao biti isplaćen po tom osnovu. Kada je u pitanju zakonska kamata, Sud primjećuje da zakonska kamata nije bila dodijeljena u pomenutom poravnanju. Stoga odbacuje zahtjev podnosilaca predstavke u ovom smislu.

34. Dalje, Sud smatra da su podnosioci predstavke pretrpjeli nematerijalnu štetu nastalu kao povreda Konvencije koja je utvrđena u ovom predmetu. Sud dodjeljuje iznos od po 2.000,00 eura svakom podnosiocu predstavke, umanjen za bilo koji iznos koji je već po tom osnovu mogao biti plaćen na domaćem nivou, za pretrpljenu nematerijalnu štetu kao i troškove i izdatke nastale pred domaćim sudovima i Sudom.

B. Kamata

85. Sud smatra da je primjereno da kamatna stopa bude zasnovana na najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke uz dodatak od tri procenta poena.

SA OVIH RAZLOGA, SUD, JEDNOGLASNO,

1. *Proglašava* predstavku žalbe u odnosu na neizvršavanje pravosnažnog sudskog poravnanja od 28. februara 1996. godine prihvatljivim;
2. *Utvrđuje* da je bilo povrede člana 6 Konvencije i člana 1 Protokola 1;
3. *Utvrđuje*

- (a) da tužena država treba da plati podnosiocima predstavke, iz sopstvenih sredstava, u roku od tri mjeseca od dana kada presuda postane pravosnažna u skladu sa članom 44 stav 2 Konvencije, iznose dodijeljene sudskim poravnanjem od 28. februara 1996. godine, koji će biti konvertovani u eure po stopi koja je bila primjenjiva na dan postizanja poravnanja, umanjeno za bilo koji iznos koji je već isplaćen po toj osnovi.
- (b) da tužena država treba da plati svakom podnosiocu predstavke, u istom vremenskom roku, po 2.000,00 eura, umanjeno za bilo koji iznos koji je mogao biti plaćen u vezi sa tim na domaćem nivou, na ime nematerijalne štete, troškova i izdataka, uvećano za bilo koji porez koji se može naplatiti podnosiocima predstavke;
- (c) da će se od isteka gore navedena tri mjeseca do isplate, kamata obračunavati na gornje iznose po najnižoj kamatnoj stopi Evropske centrale banke tokom obračunskog perioda, uz dodatak od tri procentna poena.
4. *Odbija* ostatak zahtjeva podnosilaca predstavke za pravičnim zadovoljenjem.

Sačinjeno na engleskom jeziku, u pismenoj formi, dana 13. februara 2018. godine, na osnovu Pravila 77 stavovi 2 i 3 Poslovnika Suda.

Hasan Bakırcı
zamjenik Registrara

Ledi Bianku
Predsjednik

PRILOG

Br.	Ime podnosioca predstavke	Datum rođenja	Prebivalište
1.	Gojko KEŠELJ	21.09.1960.	Nevesinje
2.	Dražen BOVAN	30.07.1964.	Mostar
3.	Živko GOVEDARICA	15.02.1936.	Nevesinje
4.	Dušan HAJVAZ	15.04.1946.	Nevesinje
5.	Mladen JANJIĆ	28.10.1959.	Bileća
6.	Radivoje KULJIĆ	09.01.1954.	Berkovići
7.	Risto MEDAN	24.09.1955.	Mostar
8.	Vidak MUČIBABIĆ	25.07.1939.	Nevesinje
9.	Tripo SKOČAJIĆ	11.02.1954.	Nevesinje
10.	Veljko STEVIĆ	14.05.1941.	Nevesinje